

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

SCHOOL- BASED MANAGEMENT AND THE QUALITY OF SMALL SIZE SCHOOLS
UNDER KANCHANABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ภัทรารุณ มีทรัพย์มัน¹

วรกาญจน์ สุขสดเขียว²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 2) คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขนาดเล็กกับคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 36 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน และ ครู รวมทั้งสิ้น 72 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ของกระทรวงศึกษาธิการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
3. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Abstract

The purposes of this study were to determine 1) school-based management under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2, 2) the education quality of small size schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2, and 3) the relationship between school-based management and the education quality of small size schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2. The sample was 36 schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2. The respondents in each school were administrator or assistant administrator or representative and teacher, totally 72 respondents. The research instrument was a questionnaire on school based management of the Office of the Education Council and the education quality of small size schools of Ministry of Education. The statistical analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and Pearson's product – moment correlation coefficient.

The results of this research were as follows :

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

1. school-based management under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2, as a whole, was found at a high level .

2. The education quality of small size schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2, as a whole, was at a high level.

3. The the relationship between school-based management and the education quality of small size schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2, was related at .01 of significance.

บทนำ

จากสภาพการณ์ปัจจุบันประเทศต่างๆ ทั่วโลกมีแนวคิดในการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน โดยการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยในชาติ ให้เป็นคนที่มีความรู้ความสามารถ เป็นคนดีมีคุณธรรม ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการเสริมสร้าง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และเพื่อให้ การพัฒนาประเทศบรรลุผลดังกล่าว จำเป็นต้องมีกระบวนการเสริมสร้างศักยภาพของคนในประเทศ ได้มีการกำหนดนโยบายปฏิรูประบบการศึกษาของชาติ ปรากฏชัดเจนตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ระบุว่า “ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณการบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง...”โดยมีเจตนารมณ์เพื่อปฏิรูประบบการศึกษาของชาติให้สามารถพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม ตลอดจนมีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตเพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ภายใต้การปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ในพระราชบัญญัติการศึกษา และนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภาแล้วแต่มีอุดมการณ์ และหลักการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทย ให้เป็นสังคมแห่งความรู้ คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา และการศึกษาสามารถพัฒนาคนได้ต่อเนื่องตลอดชีวิตอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรมและวัฒนธรรม โดยมุ่งสร้างจิตสำนึกที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐานโดยในหมวด 6 ได้บัญญัติให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ โดยให้หน่วยงาน

ต้นสังกัดและสถานศึกษา มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการ โดยให้มีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ได้ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัด เข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เพื่อเป็นการประกันคุณภาพการศึกษา ในปีการศึกษา 2549 - 2553 โดยมีสถานศึกษาได้รับ การประเมินภายนอกทั้งสิ้น 560 แห่ง พบว่า ผลการประเมินในด้านผู้เรียน ด้านผู้บริหาร และด้านครูผู้สอนระดับประถมศึกษา มีความสอดคล้องกับผลการประเมินระดับประเทศ โดยมีมาตรฐานที่มีผลการประเมินต่ำกว่าระดับประเทศ คือ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 6 ครูมีคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ เมื่อพิจารณาผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ตามความหมายของคุณภาพ พบว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ร้อยละ 56.25 มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี ร้อยละ 44.53 อยู่ในระดับพอใช้ และร้อยละ 0.78 อยู่ในระดับปรับปรุง แสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 บางส่วนยังไม่สามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

จากปัญหาด้านคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 บางส่วนยังมีคุณภาพที่ไม่น่าพึงพอใจ และไม่ได้มาตรฐาน

ตามเกณฑ์ที่กำหนด และการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษานั้นมักจะมีผู้บริหารเป็นหลัก ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญและมีความสนใจที่จะศึกษาการนำระบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้ในการจัดการบริหารโรงเรียนเป็นแนวทางหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาทั้งนี้เพื่อทราบแนวทางและรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้ในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
2. เพื่อทราบคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

วิธีการวิจัย

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ใช้แผนแบบการวิจัยกลุ่มตัวอย่างเดียวศึกษาสถานการณ์ ไม่มีการทดลอง (the one-shot, non-experimental case study design)

ประชากร

ประชากรที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 37 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางประมาณขนาดของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 36 โรงเรียน และเลือกกลุ่มตัวอย่างมาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified random sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐานและตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน คือ ตัวแปรเกี่ยวกับสถานภาพ ส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ตัวแปรต้น คือ ตัวแปร ที่เกี่ยวกับหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ที่พัฒนามาจากเครื่องมือ ตามโครงสร้างของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 6 ประการ ดังนี้

2.1 หลักการกระจายอำนาจ (decentralization)

หมายถึง การคืนอำนาจ การจัดการศึกษาให้กับประชาชน ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการโรงเรียน โดยส่วนใหญ่แล้ว คณะกรรมการโรงเรียน จะประกอบไปด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และบุคลากรอื่นๆ ซึ่งได้มาจากการเลือกตั้งของแต่ละกลุ่มวิชาชีพ

2.2 หลักการบริหารตนเอง (self management)

หมายถึง ความมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเองของสถานศึกษา ภายใต้การบริหารในรูปแบบบุคคล โดยโรงเรียนต้องมอบอำนาจการตัดสินใจบางประการให้คณะกรรมการ และต้องเป็นเรื่องที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนเท่านั้น เช่น การซื้ออุปกรณ์การศึกษา การขยายเวลาเรียนเพื่อให้มีเวลาสำหรับครู ได้วางแผน เป็นต้น

2.3 หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม (participation)

หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่า สามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผนการตัดสินใจ การกำหนดหลักสูตรท้องถิ่น เน้นการมีส่วนร่วมทั้งองค์การ

2.4 หลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน (supportive leadership)

หมายถึง การใช้ภาวะผู้นำ ให้เกิดการสนับสนุน และอำนวยความสะดวก ไม่ชี้นำ หรือสั่งการ

2.5 หลักการพัฒนาทั้งระบบ (whole school approach)

หมายถึง การปรับในด้านโครงสร้าง และวัฒนธรรมขององค์การทั้งระบบ ซึ่งทุกระบบต้องเห็นด้วย และให้การสนับสนุน

2.6 หลักการความพร้อมที่จะรับการตรวจสอบ (accountability)

หมายถึง ความรับผิดชอบของสถานศึกษา ที่จะให้มีการตรวจสอบการบริหาร และการจัดการศึกษาตามที่ได้รับมอบอำนาจ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

3. ตัวแปรตาม เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับคุณภาพ การจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กตามมาตรฐานคุณภาพ การศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีทั้งหมด

6 มาตรฐาน

3.1 มาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล หมายถึง ครูมีการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และใช้ข้อมูลในการวางแผน ออกแบบ และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการทางสติปัญญา ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม นำภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ มีการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้เรียนทั้งด้านการเรียนและคุณภาพชีวิต มีการศึกษา วิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นสมาชิกที่ดีของสถานศึกษา จัดการเรียนการสอนตามวิชาที่ได้รับมอบหมาย เต็มเวลา เต็มความสามารถ

3.2 มาตรฐานที่ 8 ผู้บริหารปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล หมายถึง ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ และความคิดริเริ่มที่เน้นการพัฒนาผู้เรียน ใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมและใช้ข้อมูลผลการประเมินหรือผลการวิจัยเป็นฐานคิดทั้งด้านวิชาการและการจัดการสามารถบริหารจัดการการศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้พร้อมรับการกระจายอำนาจ นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนพึงพอใจผลการบริหารจัดการศึกษา ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ทางวิชาการและเอาใจใส่การจัดการศึกษา เต็มศักยภาพและเต็มเวลา

3.3 มาตรฐานที่ 9 คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง ชุมชนปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษารู้และปฏิบัติหน้าที่ตามที่ระเบียบกำหนด คณะกรรมการสถานศึกษากำกับติดตาม ดูแล และขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา

3.4 มาตรฐานที่ 10 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน หมายถึง หลักสูตรสถานศึกษาเหมาะสม และสอดคล้องกับท้องถิ่น จัดรายวิชาเพิ่มเติมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัด ความสามารถ และความสนใจ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมและตอบสนองความต้องการ

ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน สนับสนุนให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงจนสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง นิเทศภายใน กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และนำผลไปปรับปรุง การเรียนการสอน อย่างสม่ำเสมอ จัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ และครอบคลุมถึงผู้เรียนทุกคน

3.5 มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ หมายถึง ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อาคารเรียนมั่นคง สะอาด และปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวก พอเพียง อยู่ในสภาพใช้การได้ดี สภาพแวดล้อมร่มรื่น และมีแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน จัดโครงการ กิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน จัดห้องสมุดที่ให้บริการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองและหรือเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

3.6 มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หมายถึง กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำและดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดระบบข้อมูลสารสนเทศและใช้สารสนเทศในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ติดตามตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาย่างต่อเนื่อง จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดต่อไปนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง และประสบการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่ง มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (forced choice) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งสร้างตามแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของนายสมชัย พุทธา ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้วิจัยได้นำตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกระทรวงศึกษาธิการ ปรับเป็นข้อ

กระทงคำถามเพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 มีลักษณะคำถามเป็นแบบจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert rating scale) แล้วนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item- Objective congruence) และนำไปทดลองใช้ (try out) กับโรงเรียนที่ไม่ใช่โรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 2 คน จำนวน 15 โรงเรียนรวมทั้งสิ้น 30 ฉบับหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .96

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ ตั้งแต่เดือน มกราคม 2555 ถึง พฤษภาคม 2556 โดยเก็บข้อมูลจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 36 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูล 72 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้การแจกแจงความถี่ (f) และค่าร้อยละ (%)
2. การวิเคราะห์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กโดยวิธีการหามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กใช้คำนวณหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่ามัธยิมเลขคณิตจากมากไปน้อยได้แก่ หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน หลักการบริหารตนเอง หลักการพัฒนาทั้งระบบ หลักความพร้อมที่จะรับการตรวจสอบ หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2. คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่ามัธยิมเลขคณิตจากมากไปน้อยได้แก่ มาตรฐานที่ 8 ผู้บริหารปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล มาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล มาตรฐานที่ 10 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อม และการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ มาตรฐานที่ 9 คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ชุมชนปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

3. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์กันทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกัน

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันผู้บริหารส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทสาขากฎหมาย การบริหารการศึกษา และการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องผ่านกระบวนการคัดเลือก การทำผลงาน และการอบรมตามหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้องค์ความรู้ต่างๆ มาประกอบการบริหารงานตลอดจนใช้เทคนิคและวิธีการต่างๆ ตามกระบวนการบริหารและเมื่อพิจารณาแต่ละหลักการพบว่า หลักการกระจายอำนาจมีการปฏิบัติในระดับสูงสุด โดยเห็นว่าการกระจายอำนาจการบริหารงานทั้ง 4 งาน ให้กับผู้ที่ได้รับมอบหมายงานและมอบอำนาจให้แต่ละฝ่ายรับผิดชอบงาน

ตามโครงสร้างการบริหารโรงเรียนให้บุคลากรได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ที่มีการตัดสินใจตรงกับความต้องการแต่ละงานแต่ละฝ่าย แต่ในความเป็นจริงแล้วผู้บริหารมักจะใช้วิธีขอคำปรึกษาอย่างไม่เป็นทางการจากครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นประธานในการกำหนดนโยบาย ในการวางแผน ในการหาแนวทางแก้ปัญหา และการดำเนินงานของโรงเรียน คณะกรรมการจะมีบทบาทในการร่วมเสนอความคิดเห็น แต่อำนาจในการตัดสินใจส่วนใหญ่จะอยู่ที่ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก สอดคล้องกับประดิษฐ์ โกมุทขยานนท์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของศูนย์เครือข่ายตำบลบ่อสุพรรณผลการวิจัยพบว่า หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของศูนย์เครือข่ายตำบลบ่อสุพรรณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาแต่ละหลักการพบว่า หลักการกระจายอำนาจมีการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาหลักการบริหารตนเองและหลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน ส่วนหลักการพัฒนาทั้งระบบมีการปฏิบัติในระดับมากลำดับสุดท้าย และยิ่งสอดคล้องกับ สมชัย พุทธา ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ศักยภาพ ในด้านหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทั้ง 6 หลักการ พบว่า มีการปฏิบัติเช่นกัน ได้แก่ หลักการกระจายอำนาจ หลักการบริหารตนเอง หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม หลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน 2) รูปแบบการบริหารที่เหมาะสมกับบริบทโรงเรียนในจังหวัดได้แก่ รูปแบบที่มีผู้บริหารเป็นหลักรองลงมาได้แก่ ครูเป็นหลักใกล้เคียงกับชุมชนเป็นหลัก ครู และชุมชนเป็นหลักตามลำดับ และ 3) แนวทางในการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้ ได้แก่ โรงเรียนส่วนใหญ่มีผู้บริหารเป็นหลักในการวิเคราะห์ศักยภาพ การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมาย การกำหนดกลยุทธ์ การดำเนินการตามแผน การประเมินผล และการรายงาน

ส่วนหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแม้จะอยู่ในระดับมาก แต่ก็อยู่ในอันดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มีระบบการจัดการบริหารงานที่ชัดเจนและเป็นระบบ จึงอาจทำให้การตัดสินใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและครูเป็นไปตามระบบที่ได้กำหนดไว้ จึงอาจทำให้การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีมากแต่ไม่บ่อยนัก ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จึงควรให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ให้มากขึ้นพร้อมๆ กับตัวแปรด้านอื่นๆ ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพราะการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการมอบโอกาส และให้ความสำคัญแก่ครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการช่วยกันพัฒนาโรงเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดขวัญ กำลังใจ และความภาคภูมิใจในงานของโรงเรียน ที่คนมีหน้าที่รับผิดชอบ อันจะทำให้การบริหารงานของโรงเรียนมีคุณภาพมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น สอดคล้องกับไอริน กูด (Eileen Goode) ซึ่งทำการวิจัยเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนรัฐบาล : ความท้าทายต่อวิกฤติการเปลี่ยนแปลง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การที่ผู้บริหารโรงเรียนทำการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จในการบริหารแบบ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และสอดคล้องกับดอนเดโร (Dondero) ซึ่งทำการวิจัยเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของครูประสิทธิผลของโรงเรียน และความพึงพอใจในการทำงาน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มครูที่มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ และมีส่วนร่วมโดยตรงในการบริหาร จะมีระดับความพึงพอใจในการทำงาน และประสิทธิผลของโรงเรียนสูงกว่ากลุ่มครูที่ไม่ได้เป็นคณะกรรมการ

2. จากผลการวิจัย พบว่า คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนมีการบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 9(3) ที่ระบุให้มีการปฏิรูปการศึกษาโดยการปฏิรูปกระบวนการบริหารจัดการการจัดการเรียนการสอน และกำหนดให้มีมาตรฐานการจัดการศึกษาและจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง หมายถึง โรงเรียนต้องมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นทั้งในด้านส่วนรวมทุกๆ ด้าน สอดคล้องกับ ชาดิซาย พิมพิไสย ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวม

มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการวางแผน พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและด้านการกระตุ้นส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติงานตามธรรมเนียม

และเมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า มาตรฐานที่ 8 ผู้บริหารปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล มีคำขวัญมีเลขคณิตมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารนั้นเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำ และความคิดริเริ่มที่เน้นการพัฒนาผู้เรียน ใช้หลักการการบริหารแบบมีส่วนร่วมและใช้ข้อมูลผลการประเมินหรือผลการวิจัยเป็นฐานคิดทั้งด้านวิชาการและการจัดการ รวมทั้งสามารถบริหารจัดการการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ นอกจากนี้ยังส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้พร้อมรับการกระจายอำนาจนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนพึงพอใจผลการบริหารจัดการศึกษา ให้คำแนะนำคำปรึกษาทางวิชาการและเอาใจใส่การจัดการศึกษา เต็มศักยภาพและเต็มเวลา สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดลักษณะ ผู้บริหารสถานศึกษาว่ามีบทบาทในการบริหารและการจัดการศึกษาดังนี้ 1) การเป็นผู้นำทางวิชาการ โดยให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหมวด 4 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมีการวางแผน นโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการปฏิรูปการเรียนของสถานศึกษาอย่างชัดเจน และสะดวกต่อการนำไปปฏิบัติ ให้คำปรึกษาแนะนำ และสร้างพลังความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา 2) การบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยเน้นการมีส่วนร่วมทั้งครูและบุคลากรภายในโรงเรียน บุคคลและหน่วยงานภายนอกโรงเรียน ทั้งหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน อาทิ ครู บุคลากร พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่างๆ 3) การเป็นผู้อำนวยความสะดวก ทั้งทางด้านวิชาการ อาทิ การจัดสื่อต่างๆ เช่น หนังสือ ตำรา เกม เทคโนโลยีช่วยการเรียนการสอนและอุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนรู้ต่างๆ ตลอดจน การให้บริการและจัดสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ เช่น แหล่งเรียนรู้และฐานการเรียนรู้ที่ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และจัดบรรยากาศของโรงเรียนให้อบอุ่นเพื่อให้ผู้เรียนมีความรักที่จะเรียนรู้และ รู้จักแสวงหาความรู้ 4) การประสานความสัมพันธ์ กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เพื่อสร้างเครือข่ายผู้สนับสนุนทรัพยากรต่างๆ ได้แก่ ทรัพยากรงบประมาณ ทรัพยากรบุคคล อาทิ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีความรู้และประสบการณ์พิเศษที่

โรงเรียนต้องการให้มาช่วยพัฒนา โรงเรียน ทรัพยากรด้านการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ เช่น อุปกรณ์การเรียนการสอน อุปกรณ์การศึกษา สื่อ เกม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย 5) การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยส่งเสริม ให้เข้ารับการฝึกอบรม เข้าร่วมประชุมสัมมนาและไปทัศนศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้ทันต่อสถานการณ์ความเจริญก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงของโลก และเพื่อ สามารถนำมาประยุกต์และปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น รวมทั้ง ส่งเสริมการพัฒนา บุคลากรในสถานศึกษาแห่งอื่นๆ ตามความเหมาะสม 6) การสร้างแรงจูงใจ โดยเป็นผู้มีทัศนคติในเชิงบวกกับผู้ร่วมงานมีความยืดหยุ่น ในการทำงาน สร้างความเชื่อมั่น และเข้าใจในความต้องการของฝ่ายต่างๆ ให้ความสำคัญในความ พยายามของทีมงาน และสร้างแรงจูงใจในการทำงานด้วยวิธีการต่างๆ อาทิ การแสดงความขอบคุณ การเผยแพร่ผลงานของทีมงาน และการยกย่องให้รางวัล 7) การประเมินผล โดยส่งเสริมการประเมินผลภายในสถานศึกษาตามมาตรฐาน การศึกษาแห่งชาติ เพื่อรองรับการประเมินผลภายนอกมีการนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้กำหนด นโยบายของสถานศึกษา เพื่อให้เป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและครบวงจร 8) การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ใน โรงเรียนของครูและทีมงาน รวมทั้งผู้บริหารอาจเข้ามามีส่วนร่วมในการทำวิจัยด้วย 9) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียนให้ชุมชนและสาธารณชนทราบ โดยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันและสร้างการมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น 10) การส่งเสริมเทคโนโลยี เพื่อให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าทั้งในและต่างประเทศ ให้สอดคล้องกับยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ และมาตรฐานที่ 9 คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง ชุมชนปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลแม้จะอยู่ในระดับมาก แต่อยู่ในอันดับสุดท้าย ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนนั้นมีระบบการจัดการบริหารงานที่ชัดเจนและเป็นระบบ จึงอาจทำให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

3. จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจาก คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กจะบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่

ได้วางไว้หรือไม่ในส่วนผลักดันสำคัญคือการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารในด้านต่างๆ ในทางกลับกันการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารก็สามารถสะท้อนให้เห็นได้จากคุณภาพของโรงเรียนเช่นกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านหลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุนกับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก มาตรฐานที่ 7 ระบุปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล มีค่าความสัมพันธ์สูง ($r=.803^{**}$) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการศึกษาผู้บริหารโรงเรียนนั้นจัดระบบอำนวยการและกำกับติดตามเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มอบหมายให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานตามความถนัดและกำลังความสามารถให้เป็นกันเองต่อผู้ได้บังคับบัญชา ให้กำลังใจและสนับสนุนความคิดริเริ่มและการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆของผู้ได้บังคับบัญชา ส่งผลให้ครูนั้นมีการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และใช้ข้อมูลในการวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน มีการออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการทางสติปัญญา โดยใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมผนวกกับการนำบริบทและภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ มีการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย รวมทั้งให้คำแนะนำ คำปรึกษา และแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้เรียนทั้งด้านการเรียนและคุณภาพชีวิตด้วยความเสมอภาค ครูมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในวิชาที่ตนรับผิดชอบ และใช้ผลในการปรับการสอนครูประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นสมาชิกที่ดีของสถานศึกษาและทำให้ครูมีการจัดการเรียนการสอนตามวิชาที่ได้รับมอบหมายเต็มเวลา เต็มความสามารถ รองลงมาคือ หลักการกระจายอำนาจกับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กมีค่าความสัมพันธ์โดยภาพรวมในระดับสูง ($r=.777^{**}$) ดังนั้นในการบริหารสถานศึกษาจึงควรมีการกระจายอำนาจเพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงานและสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพส่วนหลักการบริหารตนเองกับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กมีค่าความสัมพันธ์โดยภาพรวมในระดับปานกลาง ($r=.427^{**}$) และหลักการพัฒนาทั้งระบบกับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กมีค่าความสัมพันธ์โดยภาพรวมในระดับปานกลาง ($r=.495^{**}$) จึงควรมี

การปรับปรุงหลักการบริหารตนเองและหลักการพัฒนาทั้งระบบ

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

1. ควรมีการพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจากการยึดผู้บริหารเป็นหลักให้เป็นการยึดครูและชุมชนเป็นหลักเนื่องจากผลการวิจัยพบว่าควรมีการกระจายอำนาจในสถานศึกษา

2. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพให้มากเพื่อให้มีบรรยากาศการเรียนการสอนที่เหมาะสมน่าเรียน และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนนั้นจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ไม่รู้สึกรู้สีก่อนการเรียนซึ่งจะทำให้โรงเรียนมีคุณภาพและเกิดประสิทธิผล

3. จากการศึกษาพบว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันในทางบวก หรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ส่วนหนึ่งมาจากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีแนวทางการบริหารแบบกระจายอำนาจ มีการวางแผนให้ผู้บริหารมีอำนาจหน้าที่ ในการตัดสินใจได้โดยตรง และสามารถที่จะพัฒนาการบริหารโรงเรียนได้เอง ทั้งนี้ ควรมีการจัดอบรม และสัมมนาอย่างต่อเนื่อง เฉพาะอย่างยิ่งการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้บุคลากรมีความพร้อม มีศักยภาพ และความเชื่อมั่นในการทำหน้าที่ของตน เป็นการสร้างความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่ง ในการพัฒนาโรงเรียน และยังเป็นเจ้าขององค์การร่วมกัน ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่เข้มแข็งยั่งยืนต่อไป แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารมีระดับของหลักการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารมากเท่าใดคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กก็จะมีคุณภาพในลักษณะคล้ายคลึงกัน ดังนั้นผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญกับหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในด้านต่างๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

2. ควรมีการศึกษาวิจัย เรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

3. ควรมีการเปรียบเทียบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่หรือขนาดกลางในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

เอกสารที่อ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ.พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พร้อมกฎหมายที่เกี่ยวข้อง. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2547.

ชาติชาย พิมพิไสย. “การศึกษาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์.”วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2543.

ประดิษฐ์ โกมุทธิยานนท์. “แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของศูนย์เครือข่ายตำบลบ่อสุพรรณ.” สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551.

วัลลภ ลำพาย. “ความพร้อมเพื่อรองรับการกระจายอำนาจการศึกษาขั้นพื้นฐานจากกระทรวงศึกษาธิการ,” สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 33, 2 (กรกฎาคม 2550): 41 - 46.

สมชัย พุทธา. “การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 2 “สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี,” 2554 (เอกสารอัดสำเนา)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **มาตรฐานการศึกษาของชาติ** (กรุงเทพฯ: สหภาพสื่อและการพิมพ์, 2548), 1.

Goode, Eileen. “Site-Based Management in Public Education : A Challenge for Critical Pragmatism.” **Dissertation Abstracts International** 55 (1994) : 816-A.

Robert V. Krejcie and Darle W. Morgan, “Determining Sample Size For Research Activities.” **Journal for Education and Psychological Measurement**. No. 3 (November 1970): 608.

Dondero, Grace Marie. “School-Based Management, Teachers’ Decisional Participation Level, School Effectiveness and Job Satisfaction.” **Dissertation Abstracts International**. 54 (1993) : 1607-A.

